

APROBAT

Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

Ion Ababii
prof. univ., dr. hab.șt.med., academician al AȘM

Propun spre aprobare:
șef Departament Audit Intern Olga Iurco

Raport privind activitatea de audit intern în anul 2018

Chișinău 2019

Raportul este elaborat de către Departamentul Audit Intern al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în corespundere cu cerințele Standardelor Naționale de Audit Intern **1000 „Misiune, competențe și responsabilități” și 2060 „Raportarea către managerul entității publice”.**

Raportarea cuprinde aspecte aferente activităților de audit intern, sistemului de management al calității, Strategiei de Dezvoltare în perioada 2011-2020 și gradului de realizare al planului anual privind activitatea de audit intern în anul 2018

CUPRINS

I. INFORMAȚII GENERALE	4
1.1 Scopul raportului	4
1.2 Circuitul raportului	4
1.3 Perioada de raportare	4
1.4 Baza legală și normativă a raportului	4
1.5 Comunicarea și transmiterea raportului	5
1.6 Structura organizatorică	5
1.7 Aplicarea Codului Etic al auditorului intern	5
1.8 Obiectivitatea auditorilor interni	5
1.9 Raportarea cazurilor de limitare a accesului la documente	5
II. ORGANIZAREA și EXERCITAREA AUDITULUI INTERN	6
2.1 Misiunea, viziunea și prezentarea generală a activității de audit intern	6
2.2. Prezentarea generală a activității de audit intern	6
2.3. Resurse umane /bugetul de timp alocat DAI în a.2017	9
2.4 Bugetul de timp alocat DAI	9
III. REALIZĂRI	10
3.1 Misiuni de audit intern de asigurare	10
3.2 Misiuni de audit intern de consiliere	11
3.3 Urmărirea implementării recomandărilor	12
3.4 Evaluarea activității de audit intern	13
3.6 Evaluarea contribuției auditorului intern la realizarea misiunilor de audit	13
3.7 Perfecționarea profesională continuă a auditorilor interni	17
3.8 Asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit intern	18
3.9 Aportul DAI în funcționarea SMC în conformitate cu standardul ISO 9001:2015	19
3.10 Asigurarea coordonării, raportării și elaborării Planului de acțiuni anual, privind implementarea Strategiei de Dezvoltare universitare	16
3.13 Contribuția auditului intern la procesul de management al riscurilor	18
3.11 Contribuția auditului intern la îmbunătățirea controlului intern	18
3.12 Contribuția auditului la procesul de guvernare	18
IV. PRIORITĂȚI	19
V. CONCLUZII	20

I. INFORMAȚII GENERALE

Auditul intern este o activitate independentă și obiectivă de asigurare și consiliere, concepută să îmbunătățească activitățile operaționale universitare și să adauge valoare prin evaluarea eficienței și eficacității managementului riscurilor, controlului intern și a proceselor de management prin atingerea obiectivelor stabilite.

1.1 Scopul raportului

Prezentul raport este elaborat cu scopul de a prezenta activitatea Departamentului Audit Intern (în continuare DAI) din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, progresele înregistrate în anul 2018 în acest domeniu în conformitate cu prevederile cadrului normativ și procedural și a standardelor profesionale.

1.2 Circuitul raportului

Raportul DAI este destinat atât managementului-top, cât și celui operațional, care pot aprecia rezultatele activității auditorilor interni, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, fiind organele ierarhic superioare, Curții de Conturi, precum și Direcției politice în domeniul controlului financiar public intern din cadrul Ministerului Finanțelor, fiind principalul instrument de monitorizare a activității de audit intern în sectorul public.

1.3 Perioada de raportare

Perioada, la care face referire raportul privind activitatea de audit intern, este anul 2018. Elaborarea Raportului anual, privind activitatea de audit intern, are la bază rapoartele misiunilor de audit realizate în perioada de raportare, evaluarea funcționalității Sistemului de Management al Calității și alte activități, evaluări

documentate, precum efectuarea instruirii și oferirea consilierii pe diverse aspecte.

1.4 Baza legală și normativă a raportului

Activitatea DAI se bazează pe un cadru normativ și metodologic armonizat la standardele internaționale și cu bunele practici în domeniu în conformitate cu :

- Legea privind controlul financiar public intern nr. 229 din 23 septembrie 2010;
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 153 din 12.09.2018 cu privire la aprobarea Standardelor Naționale de Audit Intern;
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 74 din 10.06.2014 cu privire la aprobarea Codului Etic și Cartei de Audit Intern;
- Normele metodologice de audit intern în sectorul public, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 105 din 15.07.2013;
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 189 din 05.11.2015 cu privire la aprobarea Standardelor Naționale de Control Intern în sectorul public;
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 113 din 15.09.2011 cu privire la aprobarea Regulamentului privind raportarea activității de audit intern în sectorul public;
- Ordinul ministrului finanțelor nr.4 din 09.01.2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea, raportarea sistemului de control intern managerial și emiterea Declarației de răspundere managerială;
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 100 din 29.08.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind certificarea auditorilor interni din sectorul public;
- Planul anual de activitate pentru anul 2018.

1.5 Comunicarea și transmiterea raportului

Comunicarea Departamentului Audit Intern cu conducerea universității este atât formală (prin adrese scrise, rapoarte), cât și informală (prin întâlniri ocazionale sau periodice cu rectorul, prorectorii și alte persoane cu post de conducere) pentru a discuta aspecte legate de activitatea de audit. Ambele forme de comunicare sunt utilizate în egală măsură.

Raportul este comunicat Rectorului, în cadrul ședinței Senatului, poate fi transmis la solicitarea conducătorilor de subdiviziuni universitare, respectând prevederile cadrului normativ.

1.6 Structura organizatorică

DAI din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” este o subdiviziune în subordinea directă a Rectorului, respectându-se cerința SNAI 1110 „Independență organizațională” și asigurându-se accesul direct și raportarea activității la acest nivel, precum și independența funcțională necesară unei evaluări obiective a disfuncțiilor constatate. Procesul de consolidare a cadrului organizatoric și funcțional necesar desfășurării activității de audit intern a continuat să fie eficient și în perioada de referință, auditorii interni nefiind implicați în elaborarea procedurilor de control intern sau în exercitarea activităților supuse auditării.

1.7 Aplicarea Codului Etic al auditorului intern

Conștientizarea rolului și scopului DAI în cadrul universității se face cu ajutorul Cartei (Regulament) de audit intern, în care sunt precizate obiectivele auditului intern, statutul compartimentului, principiile aplicabile DAI și auditorilor interni, metodologia și regulile de conduită ce guvernează activitatea de audit intern, drepturile și obligațiile structurii auditate și ale auditorilor interni.

În desfășurarea activității personalul din cadrul DAI a urmărit respectarea prevederilor Codului Etic al auditorului intern, nefiind constatate cazuri de încălcare a normelor de conduită etică.

1.8 Obiectivitatea auditorilor interni

Auditorii interni și-au declarat independența la începerea fiecărei misiuni de audit intern prin elaborarea și semnarea unei Declarații de interese, fiind contrasemnate de șeful DAI. În anul 2018 auditorii desemnați să efectueze misiunile de audit intern nu s-au aflat în situații de incompatibilitate/conflicte de interese. Declarația de interese se îndosariază în dosarul fiecărei misiuni de audit intern (MAI).

1.9 Raportarea cazurilor de limitare a accesului la documente

Un factor important în activitatea eficientă a auditului intern în universitate îl constituie managementul entității, care are o percepție corectă asupra rolului și importanței acestei funcții pentru îmbunătățirea activității instituției în ansamblu și asupra cerințelor și așteptărilor sale de la auditori. Acest proces de conștientizare a fost asigurat direct de auditori prin misiunile de asigurare și de consiliere efectuate. Acesta și este de fapt motivul principal că pe parcursul anului nu au fost înregistrate cazuri în care auditorilor interni le-ar fi fost refuzat /limitat accesul la documente sau alte informații necesare realizării sarcinilor.

II. ORGANIZAREA și EXERCITAREA AUDITULUI INTERN

2.1 Misiunea, viziunea activității de audit intern

Pentru realizarea cu succes a activității de audit intern în anul 2018 DAI și-a stabilit viziunea, care în esență s-a rezumat la:

- respectarea riguroasă a actelor normative și legislative ce reglementează activitatea de audit intern;
- analiza riscurilor, proceselor operaționale desfășurate în cadrul Universității, în scopul de a identifica domeniile vulnerabile pentru auditare;
- elaborarea rapoartelor de audit intern factive și pertinente cu recomandări clare, relevante și fezabile.

În îndeplinirea misiunii de a aduce plusvaloare activităților universitare ne-am ghidat de anumite convingeri și valori și ne-am angajat la cel mai înalt grad de:

- corectitudine și integritate;
- independență și obiectivitate;
- competență profesională și conduită etică.

2.2. Prezentarea generală a activității de audit intern

Activitatea DAI în dependență de structura procentuală a activităților este direct proporțională cu timpul alocat îndeplinirii acestora și corelează de altfel și cu efortul depus de către toți auditorii interni ai DAI.

Activitatea de planificare operațională pentru a.2018 a fost executată, având la bază următoarele obiective generale :

1. Asigurarea desfășurării activității de audit intern în conformitate cu Standardele naționale de audit intern (SNAI) și normele metodologice de audit intern în sectorul public (NMAISP);
2. Asigurarea dezvoltării continue a activităților Departamentului Audit Intern cu aplicarea tehnicilor de management al riscurilor;
3. Asigurarea promovării necesității implementării și dezvoltării sistemului de control financiar public intern;
4. Asigurarea analizei planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” pentru perioada 2016-2020 în anul 2018;
5. Asigurarea menținerii și îmbunătățirii sistemului de management al calității universitar.

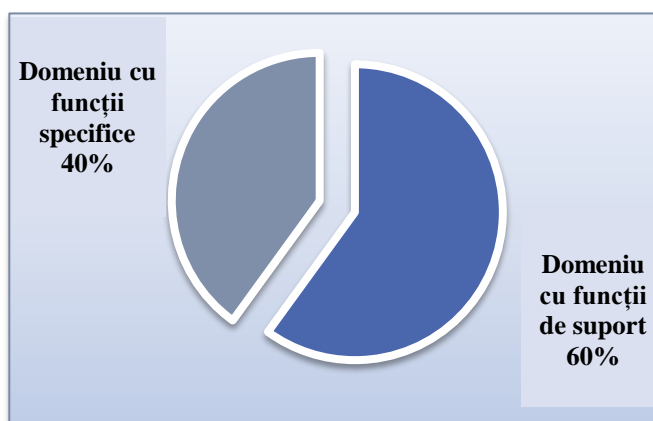
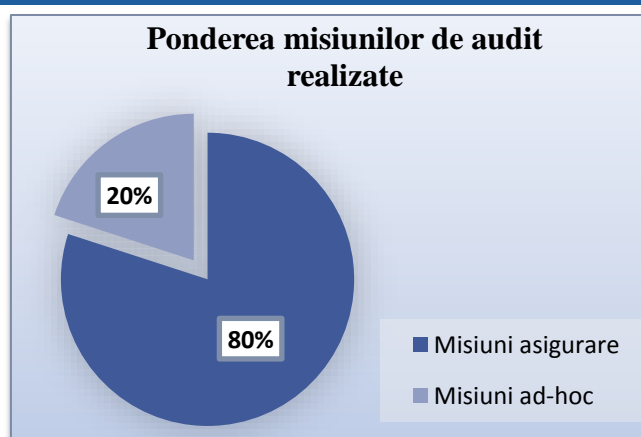
Selectarea misiunilor și stabilirea priorităților de includere în planul anual s-a efectuat pe baza analizelor riscurilor asociate activităților, sistemelor, proceselor, ținând cont de:

- impactul activităților asupra obiectivelor universitare;
- volumul și complexitatea operațiunilor realizate;
- modificările cadrului legislativ și procedural;
- probabilitatea de apariție a fraudelor;
- valoarea resurselor utilizate ș.a.

Nr d/o	Sistemul auditat	Procesul auditat	Categoria riscului
1.	<i>SISTEM OPERAȚIONAL</i>	Procesul privind gestionarea activității Campusului Studențesc	L (redus=28)
2.		Procesul de gestionare a activității Complexului Alimentar	M =44 (mediu=44)
3.	<i>SISTEM de MANAGEMENT a RESURSELOR FINANCIARE</i>	Procesul de inventariere a bunurilor patrimoniului universitar	M (mediu=40)
4.	<i>SISTEM EDUCAȚIONALE</i>	Procesul de formare continuă a medicilor și farmaciștilor	H (înalț=80)
5.	<i>SISTEM de MANAGEMENT A RESURSELOR FINANCIARE,</i>	Procesul privind gestionarea activității cadrul Centrului de Medicină Tradițională Chineză	
Procesul de delegare a personalului universitar a fost înlocuită prin misiunea sub nr.5			

Deși, una din misiunile planificate cu tema: ”Evaluarea procesului de delegare a personalului universitar” a fost înlocuită cu o altă misiune ad-hoc, implementarea activităților s-a desfășurat în limita perioadelor planificate, fapt ce relevă că, din punctul de vedere al calității. Planul anuala a avut la bază un inventar complet al activităților universitare și o analiză adecvată a riscurilor asociate proceselor auditate.

Analiza structurii planului de audit pentru anul 2018, din punct de vedere al naturii misiunilor, a evidențiat faptul că, ponderea majoră o constituie 4 misiuni de asigurare planificate și realizate și 1 misiune schimbată prin audit ad-hoc” privind evaluarea procesului de gestionare a activității Centrului de Medicină Tradițională Chineză” care s-a desfășurat la solicitarea managementului-top. Executarea urgentă a acestei misiuni de audit a fost determinată de necesitatea luării unei decizii fundamentate prin analiza avantajelor și dezavantajelor proiectelor anterior încheiate, privind posibilitatea încheierii unui nou contract.

Domeniile auditate în anul 2018 au cuprins:

- ✚ funcții de suport – în proporție de 60%:
- ✚ funcții specifice - în proporție de 40%:

Ponderea misiunilor în funcție de domeniul auditat prezentată în diagrama.

Repartizarea resurselor de timp pe domenii	
Misiuni de asigurare, consiliere	57%
Coordonarea Sistemului de Management al Calității	13%
Asistență managementului	8%
Analiza Strategiei de Dezvoltare universitară	4%
Monitorizarea implementării recomandărilor	2%
Pregătire profesională	2%
Planificarea activității de audit	3%
Gestionarea activității DAI	6%
Alte activ.	5%

În anul 2018 s-au acordat consultații la solicitarea managementului operațional, concretizate în dezvoltarea unor analize și formularea de puncte de vedere asupra unor probleme comune pentru toți conducătorii subdiviziunilor cu precădere în domeniile MFC, SMC, financiar-contabil, precum și prin formularea de amendamente la unele acte interne și externe. Realizarea acordării consultațiilor, ca componentă a activității de audit intern, a avut o pondere semnificativă în acordarea suportului managementului operațional în vederea aplicării standardului ISO 9001:2015, elaborării planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de Dezvoltare universitară.

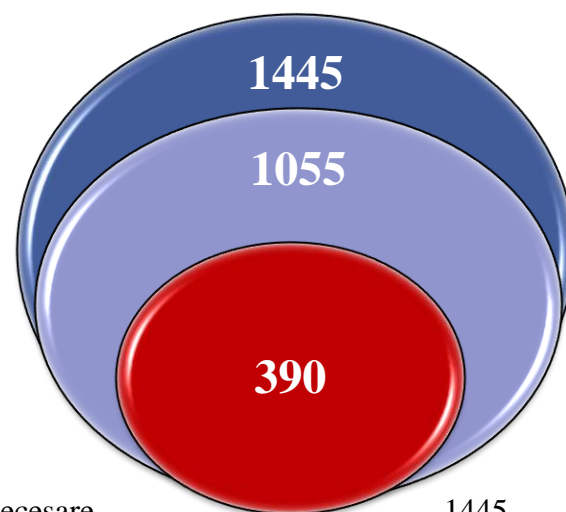
2.3. Resurse umane

În anul 2018 structura de audit și-a exercitat activitățile la nivel de departament în conformitate cu organigrama universitară. La sfârșitul anului 2018 gradul de ocupare al posturilor a fost de 75%, deoarece un angajat este în concediu de îngrijire al copilului.

Auditorii interni dețin studii superioare universitare în domeniile economic și juridic, studii de masterat, având și o bună practică de lucru în aceste direcții.

2.4 Bugetul de timp alocat DAI

Pentru o mai bună realizare a activităților stabilite în planul de activitate pentru anul 2018 sa estimat bugetul de timp disponibil pentru angajații DAI în conformitate cu ocuparea posturilor conform schemei de încadrare. Am stabilit că pentru realizarea planului de audit intern pentru a.2018 sunt

necesare 1445 om.zile, pe când numărul total de om-zile, ce revin auditorilor interni, incluși în statele de personal în cadrul DAI, este egal cu 1055 om zile. În rezultat sa constatat deficit al timpului de muncă necesar pentru îndeplinirea tuturor activităților planificate în mărime de 390 zile/muncă.

Total numărul de zile lucrătoare pentru angajații DAI /4om.	Zile/om	1055
Fond de timp calendaristic necesar la realizarea activităților planificate-2018, inclusiv:	Zile/om	1445
1. Activitatea de audit (misiuni de asigurare planificate, misiuni de consiliere).	Zile/om	970
2. Monitorizarea implementării recomandărilor de audit	Zile/om	20
3. Acordarea consultațiilor de asistență metodică managementului: control intern managerial	Zile/om	65
4. Coordonarea funcționării Sistemului de Management al Calității	Zile/om	110
5. Colectarea, analiza realizării Strategiei de dezvoltare universitară în anul 2018	Zile/om	40
6. Perfecționarea profesională (cursuri, seminare, instruiri)	Zile/om	25
7. Planificarea strategică și operațională: evaluarea riscurilor, necesităților de resurse, determinarea priorităților anuale	Zile/om	35
8. Gestionarea activității DAI, întocmire rapoarte, dări de seamă ș.a.	Zile/om	60
9. Alte activități organizatorice (evaluarea sistemelor curente de informare și comunicare internă, colectare date, coordonare acte intertne-externe,...)	Zi/om	120
Deficit în bugetul de timp disponibil angajaților DAI (pct.B – pct.A)	Zile/om	<u>390</u>

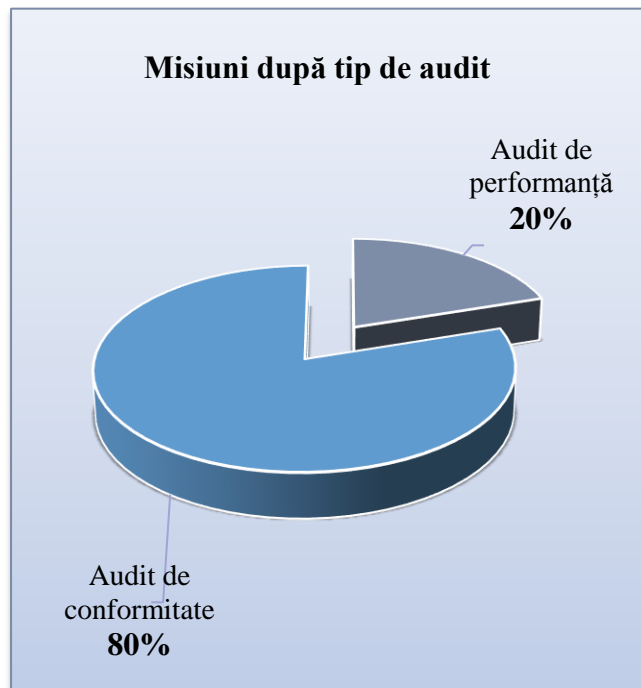
Pentru anul 2018 echipa de auditori a DAI a făcut tot posibilul de a asigura acoperirea sferei auditabile cât mai eficient și de a diminua scorul riscului din cauza deficitului de timp.

III. REALIZĂRI

3.1 Misiuni de audit intern de asigurare

Activitățile de audit intern au fost structurate în funcție de natura obiectivelor urmărite. Astfel, după tipul misiunilor de audit pe parcursul anului de gestiune au fost desfășurate:

- a) **4 misiuni de audit de conformitate**, numite și de regularitate, care au avut ca scop stabilirea respectării cadrului normativ, a politicilor și a procedurilor aplicate și, după caz, necesitatea îmbunătățirii procedurilor de control intern utilizate pentru a asigura respectarea legislației;
- b) **1 misiune de audit de performanță** pentru a determina dacă resursele procesului auditat sunt utilizate în cel mai economic, eficient și eficace mod.

Urmând evaluarea sistemelor descrise anterior, dinamica de efectuare pe tipuri de audit pe parcursul aa. 2014-2018 este redată în tabel.

Tipul de audit	anul 2014	anul 2015	anul 2016	anul 2017	Anul 2018
Auditul performanței: determinarea dacă resursele procesului auditat sunt utilizate în cel mai economic, eficient și eficace mod.	1	1	2	2	1
Auditul de sistem: s-a examinat sistemul de management financiar și control pentru a evalua eficiența funcționării acestuia.	2	1	1	1	0
Auditul financiar: evaluarea funcționării adecvată și eficientă a procedurilor de control intern aferente sistemelor financiare.	1	1	0	0	0
Auditul de conformitate: verificarea respectării cadrului normativ, a politicilor și a procedurilor aplicate și, după caz, necesitatea îmbunătățirii procedurilor de control intern utilizate pentru a asigura respectarea legislației.	1	1	3	2	4
Auditul tehnologiilor informaționale: examinarea eficacității managementului financiar și controlului sistemelor informaționale.	1	1	0	1	0
Audit de sistem și de conformitate: s-a examinat sistemul de management financiar și control pentru a evalua eficiența funcționării acestuia precum și verificarea respectării cadrului normativ și, după caz, necesitatea îmbunătățirii procedurilor de control intern pentru a asigura respectarea legislației.	0	0	0	1	0
TOTAL anual:	6	5	6	6	5

Gradul de realizare a misiunilor de audit intern planificate în anul 2018 este de 100%, în pofida faptului că bugetul de timp disponibil a fost în deficit.

Rapoartele de audit cu reflectarea constatărilor și recomandărilor de îmbunătățire a sistemului de control intern existent au fost prezentate Rectorului și managerilor operaționali. Rapoartele au avut următoarele aspecte pozitive, privind respectarea procedurii de raportare a rezultatelor misiunilor de audit intern:

- Asigurarea respectării structurii standard prevăzută de cadrul normativ, prin prezentarea obiectivelor, datelor de identificare a misiunilor, baza legală și metodologia utilizată în realizarea misiunii, constatările, concluziile și recomandările formulate de auditorii interni.
- Prezentarea în rapoartele de audit atât a aspectelor pozitive, care susțin conformitatea cu prevederile cadrului normativ aplicabil, cât și a aspectelor care necesită îmbunătățiri, pentru care au fost formulate recomandări în scopul perfecționării activităților auditate.
- Redactarea rapoartelor de audit intern într-o formă clară și concisă. Constatările prezentate în cadrul rapoartelor de audit fac trimitere la probele de audit ce le susțin.

- Constatările formulate în cadrul rapoartelor respectă obiectivele stabilite misiunii de audit, iar concluziile și recomandările au fost, de regulă, în concordanță cu constatările și au vizat îmbunătățirea disfuncțiilor constatate sau reducerea riscurilor potențiale.

- Recomandările au fost în concordanță cu constatările și asigură un grad de utilitate rezonabil, utilitate ce a fost confirmată de nivelul de conformare și de acceptare a acestora.

3.2 Misiuni de audit intern de consiliere

În activitatea sa DAI a oferit managerilor operaționali și angajaților universitari consiliere/consultanță pentru a îmbunătăți activitatea și funcționalitatea subdiviziunilor, aducând un aport la atingerea obiectivelor universitare. Aceste activități cu caracter consultativ au fost desfășurate la solicitarea specifică din partea beneficiarului misiunii de consiliere. Caracterul și domeniul de aplicare al misiunilor de consiliere au fost convenite cu DAI, fiind desfășurate de către angajații departamentului prin menținerea pe parcursul lor a obiectivității, fără asumarea responsabilității manageriale. Principalele aspecte analizate cu ocazia consilierii cu caracter informal și de studiu sunt incluse în tabela următoare.

<i>Principalele aspecte analizate cu ocazia misiunilor de consultanță/consiliere cu caracter informal</i>
Acordarea de consiliere, în vederea aplicării cerințelor Sistemului de Management al Calității(ISO 9001:2015)
Aducerea la cunoștință și consultații referitor la modificările documentației SMC - permanent
Acordarea de consiliere, îndrumare în vederea implementării standardelor de CFPI
Consiliere în procesul de elaborare al contractului colectiv de muncă pentru a.2018-2021
Consiliere auditorilor interni al SMC în auditarea sistemului SMC referitor la particularitățile de tranziție de la standardul ISO 9001-2008 la standardul 9001-2015
Consultații cu privire la descrierea proceselor operaționale, respectarea/emiterea unor puncte de vedere cu privire la elaborarea procedurilor operaționale și de stabilire a riscurilor operaționale
Acordarea consultațiilor de asistență metodică acordată personalului DEGC cu referire la corectitudinea derulării procesului de inventariere
Respectarea dispozițiilor legale la corectitudinea calculării deplasărilor angajaților

Coordonarea activităților de stabilire a obiectivelor operaționale în elaborarea documentelor interne de activitate a subdiviziunilor

Auditorii au participat la schimburi curente de informații și grupuri de lucru, însărcinate cu propunerea de soluții, ceea ce a oferit acestora ocazia de a-și îmbunătăți cunoștințele și de a fi la curent cu procesele care, se desfășoară în universitate. Creșterea numărului de instruirii petrecute în cadrul subdiviziunilor universitare în vederea aplicării SMC, acțiunilor de consiliere efectuate prin diversificarea permanentă a temelor abordate, a avut un impact pozitiv asupra conștientizării managementului, privind rolul și importanța auditului intern.

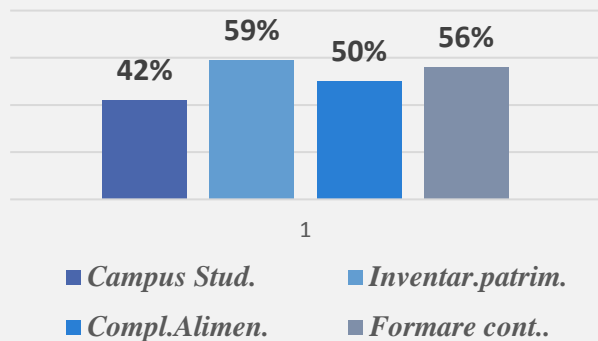
3.3 Urmărirea implementării recomandărilor

În rezultatul misiunilor de audit efectuate pe parcursul anului 2018 au fost oferite și acceptate de entitățile auditate în total 51 de constatări și recomandări, orientate atât spre corectarea, remediarea situațiilor existente, cât și spre prevenirea unor eventuale situații de risc. Misiunea de audit intern ad-hoc cu tema” Evaluarea procesului privind gestionarea activității Centrului de Medicină Tradițională Chineză” s-a soldat cu opinia de audit referitor la avantajele și dezavantajele proiectelor nr.1 și nr.2 de asistență financiară nerambursabilă anterior încheiate, privind posibilitatea încheierii unui nou contract .

Tematica misiunii	Rec. oferite	Rec acceptate	Rec. implimen	% de realiza re
Evaluarea procesului privind gestionarea activității Campusului Studențesc cu accent asupra controlului intern existent.	18	18	3 (9parțial)	42%
Evaluarea procesului de inventariere a bunurilor patrimoniului universitar	11	11	2 (9parțial)	59%
Evaluarea procesului de gestionare a activității Complexului Alimentar cu accent pe economicitate, eficiență și eficacitate	14	14	7	50%
Evaluarea procesului de formare continuă a medicilor și farmaciștilor în corespundere cu necesitățile sistemului național de sănătate și a rigoriilor internaționale	8	8	4(1parțial)	56%
Evaluarea procesului privind gestionarea activității Centrului de Medicină Tradițională Chineză	Opinia de audit referitor la proiectele nr.1 și nr.2			
Total:	51	51	16 (26parțial)	60%

Pentru îmbunătățirea proceselor și minimizarea constatărilor reflectate structurile auditate au elaborat planuri de acțiuni prin stabilirea măsurilor ce vor fi întreprinse, termeni de implementare/realizare cu delegarea sarcinilor persoanelor responsabile, pe care le-a aprobat rectorul universității.

Realizarea recomandărilor a.2018

3.4 Evaluarea activității de audit intern

Evaluarea activității de audit internă la nivelul DAI este de fapt un proces continuu de supraveghere a asigurării gradului de adecvare a activității, privind strategia, obiectivele, politicile și procedurile universității, precum și evaluarea sistemului de guvernare, a managementului riscului și a proceselor de control realizate în cadrul universității.

Evaluarea internă a activității de audit la nivelul DAI s-a realizat în conformitate cu cadrul de reglementare în vigoare și buna practică în domeniu și a constat în:

- a) *evaluări periodice*, realizate prin evaluări anuale cu ocazia efectuării misiunilor de audit intern sau autoevaluări ale sistemului de control intern;
- b) *evaluări continue*, realizate prin monitorizarea îndeplinirii activităților/acțiunilor și supervizarea misiunilor de audit intern.

Evaluările periodice au fost realizate pe de-o parte de șeful departamentului de audit intern cu ocazia desfășurării fiecărei misiuni de audit intern, urmărind dacă acestea au fost realizate în condițiile planificate, conform programelor misiunii, și dacă activitățile programate au fost realizate în totalitate și în termenele stabilite. Pe de altă parte, evaluarea periodică a fost realizată și de rectorul universității prin aprobările rapoartelor

Urmărirea stadiului de implementare a recomandărilor se realizează în mod sistematic prin completarea fișei de urmărire a implementării recomandărilor pe baza informărilor primite de la structurile auditate. Prin realizarea acestor activități este accelerat procesul de implementare a recomandărilor.

misiunilor de audit, a rapoartelor anuale privind activitatea de audit intern desfășurată.

Evaluările continue au fost realizate la derularea fiecărei misiuni de audit intern prin supervizarea rapoartelor de audit intern și evaluarea altor documente de către șeful departamentului de audit intern, care prin semnarea lor a confirmat eficacitatea de utilizare a normelor interne de audit intern, aplicabilitatea corespunzătoare a procedurilor de asigurare a calității.

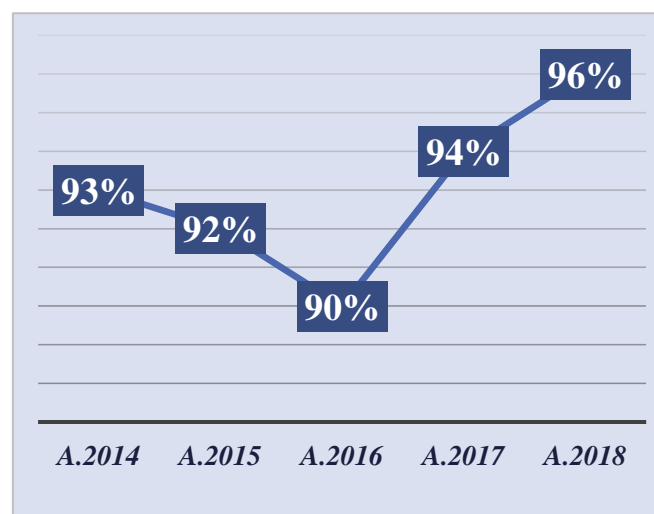
Prin urmare: *activitatea de audit intern în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” a fost executată în conformitate cu regulile, principiile și procedurile definite în cadrul SNAI și NMAISP și și-a realizat obiectivele în condiții de legalitate, regularitate și eficacitate.*

3.5 Evaluarea contribuției auditorului intern la realizarea misiunilor de audit

Evaluarea contribuției auditorului intern la realizarea misiunilor de audit pe parcursul anului 2018 și determinarea nivelului în care aceștia și-au atins obiectivele se efectuează pe baza FIȘELOR DE EVALUARE a misiunii de audit intern, îndeplinite de șefii entităților auditate. Opiniile managerilor operaționali asupra modului de desfășurare a misiunilor de audit pentru ultimii 5 ani sunt expuse în tabela de mai jos.

Întrebări	2014	2015	2016	2017	2018
Ați fost informat în prealabil despre demararea misiunii de audit intern?	100%	100%	97	96%	96%
Au fost discutate și explicate scopul și obiectivele misiunii de audit intern?	100%	100%	97%	96%	96%
În cadrul misiunii de audit intern sustragerile de la activitatea DVS au fost justificate?	90%	100%	87%	96%	100%
Termenului efectuării auditului a fost unul rezonabil?	93%	100%	77%	92%	92%
Constatările sînt fondate și bazate pe cazuri reale?	87%	92%	87%	88%	92%
Recomandările oferite de către auditorii interni corespund domeniului auditat?	-	-	-	-	96%
Recomandările descrise sunt realiste de implementat?	87%	100%	83%	90%	92%
Pe parcursul auditului, a fost consultată părerea și sugestia structurii auditate?	100%	100%	93%	98%	100%
Auditorii dispun de cunoștințe profesionale necesare?	97%	100%	93%	96%	100%
Auditorii au avut un comportament etic și etic și integru?	100%	100%	97%	96%	100%
Media anuală: contribuțiile auditorilor interni la realizarea misiunilor de audit	93%	92%	90%	94%	96,4%

Mai jos prezentăm *diagrama cu privire la dinamica evaluării contribuției auditorului intern la realizarea misiunilor de audit în percepția unităților auditate pentru perioada anilor 2014-2018.*

Astfel, contribuția auditorului intern la realizarea misiunilor de audit pentru a. 2018 în percepția unităților auditate este cea mai mare pentru ultimii 5 ani de raportare, ceea ce denotă o încredere semnificativă în rolul auditului intern în activitățile auditate.

Totuși se impune de a întreprinde măsuri de rigoare pentru o mai bună conlucrare cu entitățile auditate în domeniul de îmbunătățire a comunicării în funcție de problemele apărute.

3.6 Perfecționarea profesională continuă a auditorilor interni

Într-un moment, în care se pune accent sporit pe responsabilitatea și profesionalismul personalului, DAI depune tot mai mult efort de a spori abilitățile profesionale ale angajaților săi, care constituie un element esențial în atingerea eficacității activității de audit intern.

În vederea asigurării pregătirii profesionale continue a fiecărui auditor, pentru menținerea și dezvoltarea competenței acestuia, cadrul legislativ prevede obligativitatea efectuării unui minim de 40 ore/an pentru perfecționarea profesională a posesorilor de certificat de audit intern. Această acțiune este confirmată documentar și realizată în număr de 105 ore de către șeful DAI / participare în calitate de formator al grupului de lucru prin schimbări de experiență cu alte structuri de audit intern din țară. Angajații DAI au participat și la alte forme de instruire: forme de suport prin schimbări de experiență cu alte structuri de audit prin constituirea unor grupe de lucru în țară dar și peste hotare. Pregătirea auditorilor interni se realizează permanent, fiind o condiție și o necesitate pentru realizarea misiunilor de audit, în condiții de calitate. Organizarea structurală a formelor de perfecționare a auditorilor interni este redată în tabelă, în baza căreia sa calculat indicatorul de formare și perfecționare profesională, formalizat ca raport între numărul orelor de pregătire anuală/auditor efectuate și numărul minim de ore planificate de pregătire anuală/auditor posesor de certificat.

Activitatea de audit intern s-a caracterizat, prin continuarea procesului de consolidare a funcției de audit intern și de îmbunătățire a cadrului legislativ și procedural.

3.7 Asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit intern

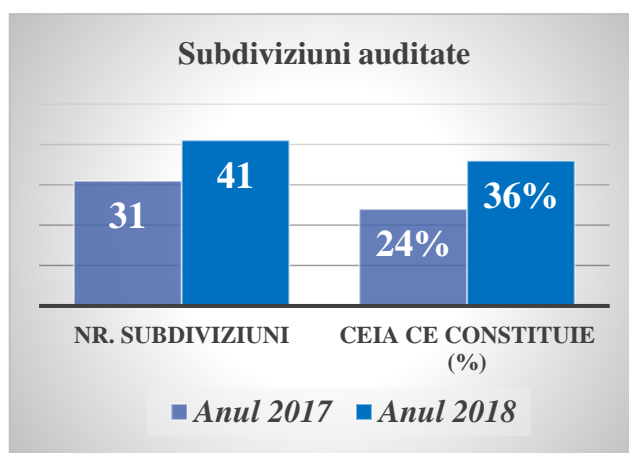
Elaborarea Programului de Asigurare și Îmbunătățire a Calității, sub toate aspectele

activității de audit intern menționate anterior, a avut în vedere necesitatea adoptării unui proces permanent de supraveghere și evaluare a activității de audit intern pentru respectarea de către auditori a normelor, instrucțiunilor și a Codului etic al auditorului intern. Planul de acțiune, care reprezintă instrumentul de punere în lucru a Programului de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern, a fost structurat pe: obiective, scop, acțiuni și termene de implementare.

3.8 Aportul DAI în funcționarea SMC în conformitate cu cerințele noului standard ISO 9001:2015

Sistemul de management al calității universitar este analizat în intervale planificate pentru a se asigura că este eficient prin :

➤ **auditul intern al SMC** : Conform programului de audit intern al SMC au fost auditate 36% din totalul subdiviziunilor universitare sau ceea ce constituie 41 subdiviziuni. La evaluarea anuală a funcționalității și aplicării cerințelor Sistemului de Management al Calității sunt implicați cca 22 persoane, instruite și pregătite, care în mare parte dețin certificate de auditori interni al SMC.

➤ **auditul extern al SMC**: astfel, în perioada 04-05 octombrie 2018 potrivit Planului de audit nr. 15598 C/ din 01.10.2018 a avut loc auditul de supraveghere a Sistemului de Management al Calității, etapa

II, de către echipa de audit extern, reprezentanți ai Companiei de Certificare Independentă "Certind" SA. Evaluării externe au fost supuse 11 subdiviziuni universitare (tabela), obiectivele căreia au constat în:

- ✓ evaluarea menținerii conformității sistemului de management cu criteriile de audit;
- ✓ evaluarea menținerii capabilității sistemului de management de a se asigura

că organizația îndeplinește cerințele legale, reglementate și contractuale;

- ✓ evaluarea menținerii eficacității sistemului de management de a se asigura ca organizația se poate aștepta în mod rezonabil să-și îndeplinească obiectivele specificate.

Nr.ord.	Subdiviziuni universitare
I. Subdiviziuni administrative	
1.	Departamentul Audit Intern
2.	Departamentul Juridic
3.	Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană
II. Subdiviziuni didactice	
1.	Catedra de management și psihologie, <i>Facultatea de Medicină nr.1</i>
2.	Catedra de limbi moderne, <i>Facultatea de Medicină nr.2</i>
3.	Centrul de instruire preuniversitară, <i>Facultatea de Medicină nr.2</i>
4.	Catedra de stomatologie terapeutică, <i>Facultatea de Stomatologie</i>
5.	Catedra de endocrinologie, <i>Facultatea de Rezidențiat și Secundariat Clinic</i>
6.	Catedra de medicină de familie, <i>Facultatea de Rezidențiat și Secundariat Clinic</i>
III. Subdiviziuni de suport	
1.	Centrul Universitar de Reabilitare Medicală
2.	Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor

Echipa de audit extern a concluzionat că sistemul de management al calității universitar ca și în anul precedent continuă să fie bine structurat, matur și se marchează cu progrese semnificative în anul 2018. Rezultatele auditului extern privind funcționarea sistemului de management al calității universitar s-au finisat cu menținerea certificatului de calitate.

În baza informațiilor colectate, precum și a rezultatelor analizelor de management, ale proceselor de audit intern și evaluare, realizate în anul universitar de studii 2017-2018, DAI a elaborat Raportul de evaluare internă și externă a SMC pentru anul de gestiune, care

prezintă stadiul actual al calității serviciilor și proceselor realizate în universitate.

3.9 Asigurarea coordonării, raportării și elaborării Planului de acțiuni anual, privind implementarea Strategiei de Dezvoltare universitare

DAI și-a stabilit angajamente de asigurare eficientă a coordonării, raportării și evaluării rezultatelor acțiunilor programate de către subdiviziunile universitare, conform domeniilor din Strategia de dezvoltare a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova în perioada 2016-2020.

Implementarea Strategiei este monitorizată permanent din perspectiva realizării acțiunilor

prioritare și evaluată periodic din perspectiva rezultatelor obținute. În baza angajamentelor asumate, expuse anterior, auditorii interni ai DAI au evaluat rapoartele, prezentate de către subdiviziunile didactice, administrative și de suport cu privire la implementarea Planului de

acțiuni pt.a.2018 pentru a realiza evaluarea gradului de îndeplinire a rezultatelor stabilite.

Realizarea procentuală a activităților strategice pe domeniile de activitate universitară pentru anii 2014-2018 o prezentăm în tabela următoare.

Nr. d/o	Denumirea capitolelor	Gradul de realizare a activităților pe ani				
		2014	2015	2016	2017	2018
1.	Învățământul Universitar și Postuniversitar	120%	111%	133%	118%	95%
2.	Formarea continuă a medicilor și farmaciștilor	178%	140%	141%	158%	100%
3.	Cercetarea științifică	211%	129%	143%	100%	91%
4.	Resurse umane	118%	104%	99%	63%	101%
5.	Management instituțional	104%	111%	105%	75%	93%
6.	Cooperarea internațională	153%	109%	138%	137%	91%
Grad de realizare a strategiei pe activități		147%	117%	127%	109%	95%

La data de 14.01.2019 rezultatele implementării Strategiei de Dezvoltare universitare în anul 2018 au fost prezentate Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova în corespundere cu prevederile Programului de dezvoltare a învățământului medical și farmaceutic din Republica Moldova pentru anii 2011-2020,

aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1006 din 27.10.2010.

Implementarea strategiei nu trebuie să urmărească identic operaționalizarea conținutului său, ci trebuie să fie un proces flexibil, în sensul că strategia trebuie permanent actualizată, îmbunătățită, în funcție de schimbările care intervin în interiorul comunității sau în mediul ei ambiant

3.10 Contribuția auditului intern la procesul de management al riscurilor

În conformitate cu SNAI 2100 "Natura activității" auditul intern a evaluat și a contribuit la îmbunătățirea procesului de management al riscurilor, utilizând o abordare sistematică și metodică, care au drept urmare următoarele:

- Identificarea riscurilor și actualizarea registrului riscurilor;
- Asigurarea unei gestionări corespunzătoare a riscurilor;
- Gestionarea clară a amenințărilor și controlul lor în urma actualizării registrului riscurilor.

În urma misiunilor de audit realizate în anul 2018, au rezultat o serie de recomandări pentru dezvoltarea activităților de gestiune a riscurilor, precum și actualizarea Registrelor de riscuri.

3.11 Contribuția auditului intern la îmbunătățirea controlului intern

Pe baza rezultatelor consemnate în rapoartele misiunilor de audit intern derulate în anul 2018, evidențiind contribuția pe cele șase dispozitive de control intern (obiective, mijloacele, organizarea, sistemele de informare, procedurile și implicarea managementului), se poate concluziona că activitatea Departamentului Audit Intern a condus la îmbunătățirea controlului intern, desfășurat la nivelul subdiviziunilor

universitare auditate și consiliate prin formularea recomandărilor pentru toate componentele de bază ale sistemului de control managerial.

3.12 Contribuția auditului la procesul de management/de conducere

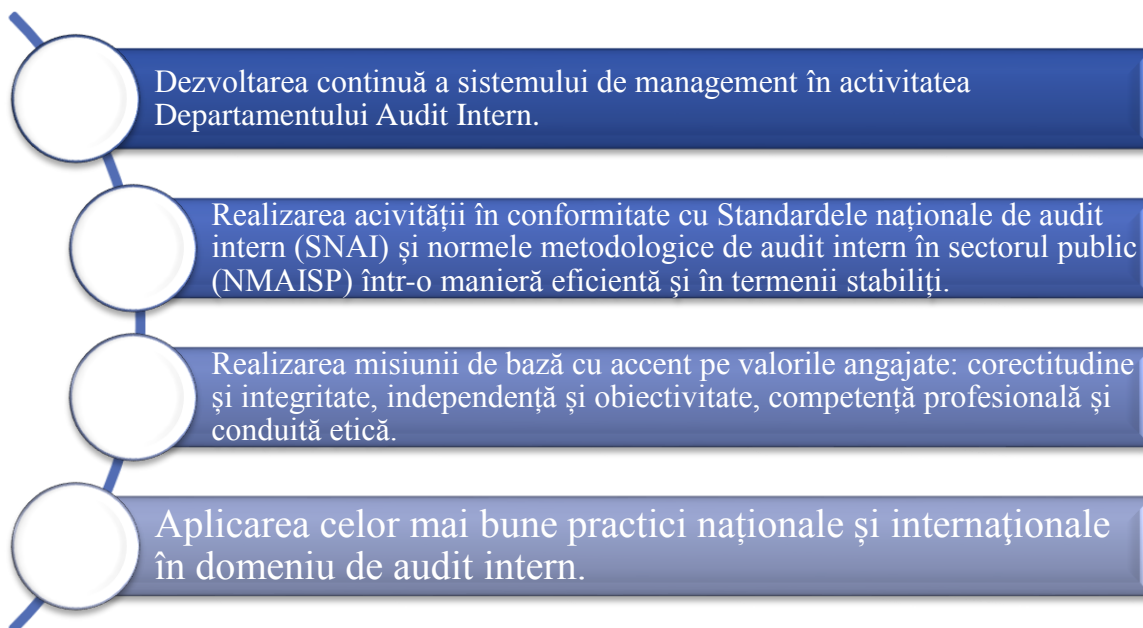
Managementul presupune implementarea unor sisteme de analiză a riscurilor, verificare, evaluare și control în scopul realizării eficiente și îmbunătățirii actului de conducere.

În urma misiunilor de audit desfășurate în anul 2018, echipa de audit a constatat faptul că, la nivelul unităților auditate, există dificultăți privind definirea obiectivelor specifice, nereguli privind respectarea cerințelor S.M.A.R.T. Pentru stabilirea corectă a acestora echipa de audit a recomandat stabilirea activităților prin prisma unor indicatori de performanță, care vor ajuta la măsurarea gradului de realizare a obiectivelor. Drept urmare nu va fi afectată în mod direct și activitatea de monitorizare privind îndeplinirea acestora.

Astfel, prin misiunile de audit realizate și prin consilierea informală privind implementarea sistemului de control intern/manAGERIAL, s-a oferit managementului subdiviziunilor auditate și consiliate o serie de recomandări, care au avut în vedere îmbunătățirea actului de conducere și de creștere a calității în realizarea activităților specifice.

IV. PRIORITĂȚI

Având drept scop îmbunătățirea continuă a profesiei de audit intern, aducându-ne aportul printr-o manieră bazată pe transparență, obiectivitate și chibzuință, la realizarea misiunii de bază a Universității – educația, în special învățământul superior, auditorii interni ai DAI pentru anul de studii 2019 și-au stabilit următoarele priorități:

Prin urmare, echipa DAI va depune eforturi tangibile în vederea realizării misiunii de bază și atingerii performanțelor planificate, punând accent pe valorile angajate: corectitudine și integritate, independență și obiectivitate, competență profesională și conduită etică.

Punctele FORTE în activitatea DAI:

- DAI este în subordinea Rectorului, având cu acesta o comunicare directă bazată pe disponibilitatea spre dialog și deschiderea față de activitatea de audit;
- Prin poziționarea în organigramă, în subordinea Rectorului, se asigură accesul direct și raportarea activității la acest nivel și independența necesară desfășurării activității de audit intern;
- Prin atribuțiile pe care le are, DAI exercită o funcție distinctă și independentă de activitatea universitară și nu este implicat în elaborarea procedurilor de control intern sau în exercitarea activităților supuse auditului;
- DAI își desfășoară activitatea în baza Normelor specifice privind exercitarea activității de audit intern;
- Personalul care exercită munca de audit are activitatea reglementată în baza unui statut specific cuprins în Carta Auditului Intern;
- DAI dispune în mod colectiv de toată competența și experiența necesară în realizarea misiunilor de audit.
- Proces adecvat de planificare în baza riscurilor și validat de către conducător. În acest sens, au fost elaborate planuri anuale de audit, cu respectarea structurii cuprinse în cadrul legislativ și în termenul prevăzut.
- Pentru perioada de raportare, anul 2018, planul anual de audit a fost respectat în totalitate, cu respectarea termenelor de finalizare a misiunilor de audit;
- Pentru perioada de raportare nu au existat recomandări neaprobate de rectorul universității.

V. CONCLUZII

Activitatea de audit intern a contribuit la adăugarea de valoare în cadrul universității prin recomandările formulate de auditorii interni în cadrul misiunilor de asigurare realizate, menite să corecteze disfuncțiile constatate, urmărind prevenirea lor în viitor. Aceste recomandări au determinat structurile auditate să-și perfecționeze activitățile și să-și îmbunătățească sistemul de control intern, astfel că de la un audit la altul s-au remarcat progrese semnificative.

În anul 2018 managerul-top al universității a aprobat toate constatările, concluziile și recomandările prezentate în rapoartele

întocmite de către DAI, manifestând susținere, disponibilitate și deschidere față de activitatea de audit.

La nivelul universității s-a manifestat un interes constant privind operaționalizarea unui sistem de control intern-managerial capabil să ofere informații relevante asupra unor elemente sensibile, ce pot influența gradul de îndeplinire a obiectivelor fiecărui compartiment în parte. Cu ocazia fiecărei misiuni de audit realizate, auditul intern oferă managementului asigurări cu privire la conformitatea și funcționalitatea controlului intern implementat la nivelul activităților auditate.

În consecință, în anul 2018 s-a manifestat o tendință de îmbunătățire a percepției managementului universitar asupra valorii adăugate de auditori și a statutului acestora, astfel încât activitatea de audit intern a fost utilizată ca un instrument util în procesele conducerii, bazate pe gestiunea riscurilor și de implementare a sistemelor de control intern, prin valorificarea rezultatelor muncii acestora.